

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Het nieuwe reglement van de 'Open Oproep' van de Vlaams Bouwmeester (versie 4), een procedure voor het kiezen van een ontwerper voor publieke bouwopdrachten.

1. INHOUDELIJK

1 Situering van de nota

In het begin van 2015 werd een brede bevraging georganiseerd over de missie en werking van het Vlaams Bouwmeesterschap. Diepte-interviews en rondetafelgesprekken met stakeholders brachten nieuwe inzichten naar voor die verwerkt zijn in de nota voor een hernieuwd bouwmeesterschap.

Op 19 juni 2015 keurde de Vlaamse Regering de conceptnota 'vernieuwd bouwmeesterschap' goed waarin de missie van het bouwmeesterschap wordt omschreven. Daarnaast werden ook een aantal concrete vragen gesteld over de Open Oproep, een instrument dat van bij het begin onlosmakelijk verbonden is met het Bouwmeesterschap. Deze vragen zijn de concrete aanleiding om het reglement van de Open Oproep aan te passen.

2 Context

2.1 Algemeen

De essentie van de Open Oproep is duidelijk: de opdrachtgever begeleiden bij het zoeken naar een ontwerper voor zijn bouw- of ontwerpopdracht, zodat de best mogelijke kwaliteit kan behaald worden binnen de vooropgestelde randvoorwaarden zoals budget, technische haalbaarheid, duurzaamheid en realisatietermijn. Aansluitend hierbij werd de vraag naar voor geschoven om de Open Oproep aan te passen in functie van volgende 5 doelstellingen:

- 1 De begeleidende en adviserende rol van de Vlaams Bouwmeester benadrukken.
- 2 Het garanderen van de beste verhouding prijs/kwaliteit.
- 3 Een ruimere groep ontwerpers aanspreken.
- 4 Een ruimere groep opdrachtgevers aanspreken en een grotere diversiteit aan projecten aantrekken.
- 5 De realisatiegraad verhogen.

Na verder onderzoek van deze objectieven en op basis van metingen van de prestaties van de Open Oproep, stellen we vast dat een aantal van deze doelstellingen niet kunnen gehaald worden door enkel het reglement van de Open Oproep aan te passen. Hiervoor zijn andere maatregelen nodig zoals het ontwikkelen van specifieke procedures en het voeren van een gerichte communicatie over

de Open Oproep en de rol van de Vlaams Bouwmeester. Voor de ontwikkeling van een procedure Design & Build, met mogelijks meer garanties over kostprijs, heeft het Team recent een haalbaarheidsonderzoek gestart. Een communicatiestrategie wordt verder uitgewerkt na de aanstelling van de nieuwe Vlaams Bouwmeester (voorzien midden 2016).

2.2 Het nieuwe reglement

De aanpassingen aan het reglement van de Open Oproep hebben enkel effect op de eerste en de tweede doelstelling (van de hierboven vermelde vijf doelstellingen). De belangrijkste aanpassingen betreffen het beter definiëren van de positie en de rol van de Vlaams Bouwmeester en de publieke opdrachtgever in de fase selectie en gunning. De publieke opdrachtgever en de Vlaams Bouwmeester krijgen ook meer flexibiliteit om het reglement af te stemmen op de projectgebonden verwachtingen.

Aansluitend heeft het Team Vlaams Bouwmeester van de gelegenheid gebruik gemaakt om nog bijkomende verbeteringen aan het reglement door te voeren. Het zijn eerder kleine aanpassingen die de leesbaarheid van het document verbeteren, onduidelijkheden opheffen en de praktische toepassing vergemakkelijken. Het gaat bijvoorbeeld om de uitbreiding van de te hanteren waardeschaal bij de evaluatie van de criteria (van een vierdelige naar een elfdelige schaal) en het scherper stellen van de taak van de jury. Er werden ook tekstdelen verplaatst en titels gewijzigd in functie van de chronologie van de procedure.

Alle aanpassingen van het reglement werden doorgevoerd in nauw overleg en op basis van het advies van de juridische dienst, team Kennis en Advies van het Agentschap Facilitair Bedrijf.

3 Bespreking van de wijzigingen aan het reglement

3.1 Voorgeschiedenis

De Open Oproep is van bij het begin, een procedure om ontwerpers te selecteren voor opdrachten op het vlak van landschapsarchitectuur, stedenbouw en bouwkunde. Het is een bulkaanbesteding van ruimtelijke opgaven van publieke opdrachtgevers. De ontwerpopdracht voor het nieuwe VRT-gebouw, waarover recent werd bericht in de pers, werd bijvoorbeeld gegund via deze formule.

De Open Oproep wordt tweemaal per jaar georganiseerd door het Team Vlaams Bouwmeester. De eerste editie werd in 2000 georganiseerd. Momenteel bereidt het Team Vlaams Bouwmeester de 32ste editie voor, die zal worden gepubliceerd in juli 2016. (Extra informatie over de praktijk van de procedure vindt u op <http://www.vlaamsbouwmeester.be/nl/instrumenten/open-oproep>.)

Het reglement van de Open Oproep werd al tweemaal bijgestuurd. Bij een eerste wijziging in 2005 werd de juridische grondslag van de Open Oproep gewijzigd. Bij de tweede wijziging, in 2012, werd het reglement op basis van een audit opnieuw aangepast ten behoeve van het verder professionaliseren van het kader voor opdrachtgevers en ontwerpers. Er werd bijvoorbeeld meer flexibiliteit voorzien voor opdrachtgevers. Per opdracht wordt sindsdien een samenwerkingsprotocol opgesteld tussen de opdrachtgever en de Vlaams Bouwmeester met projectgebonden afspraken. Elke nieuwe versie van het reglement werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Vandaag willen we het reglement, naar aanleiding van de conceptnota 'Vernieuwd bouwmeesterschap', opnieuw wijzigen. Dit wordt versie 4.

3.2 De aanpassingen aan het reglement van de Open Oproep

3.2.1 Meer flexibiliteit. Een reglement dat aangepast wordt in functie van de opdracht en niet andersom.

Bij de vorige herziening van het reglement kregen publieke opdrachtgever een aantal keuzemogelijkheden aangeboden bij de toepassing van de Open Oproep. Publieke opdrachtgevers

kunnen sindsdien kiezen om 3 tot 7 ontwerpers te selecteren, voordien waren het er steeds 5. Ze kunnen ook voor 2 extra gunningscriteria opteren, nl. 'de kostenbeheersing qua honorarium en projectkost', en 'de realisatietermijn'. Bovendien kunnen ze de gewichten van de criteria aanpassen.

De nieuwe versie van het reglement gaat verder dan het aanbieden van vooraf bepaalde opties. Voortaan zullen per project zowel de opdrachtgever als de Vlaams Bouwmeester kunnen voorstellen om van het reglement af te wijken, teneinde de procedure beter af te stemmen op de bijzonderheden van de opdracht. Voorbeelden van afwijkingen kunnen zijn: het aanpassen, toevoegen of schrappen van beoordelings- en gunningscriteria of het niet publiceren van het geraamde projectbudget zodat prijsgericht bouwen meer aandacht krijgt.

Concrete aanpassing aan het Reglement van de Open Oproep, punt 1. Wettelijke basis:

'Bij een specifieke ontwerpogave kan, binnen het kader van de wetgeving, afgeweken worden van het reglement van de Open Oproep. Deze afwijkingen zijn enkel van kracht na een beslissing in consensus tussen de Vlaams Bouwmeester en de publieke opdrachtgever. Ze worden vooraf aan de bekendmaking afgesproken en opgenomen en gemotiveerd in het samenwerkingsprotocol dat de Vlaams Bouwmeester afsluit met de publieke opdrachtgever.'

Aan deze afwijkingen zijn specifieke voorwaarden verbonden:

- 1 De publieke opdrachtgever en de Vlaams Bouwmeester moeten het beiden eens zijn over alle aspecten van de afwijking(en).
- 2 Afwijkingen kunnen enkel gebeuren indien ze juridisch correct zijn. Het is de taak van de Vlaams Bouwmeester om dit te laten onderzoeken.
- 3 De wijzigingen worden opgenomen en gemotiveerd in het samenwerkingsprotocol dat afgesloten wordt tussen de Vlaams Bouwmeester en de publieke opdrachtgever. (Ter informatie: het samenwerkingsprotocol werd bij de vorige herziening ingevoerd en vat alle belangrijke afspraken samen over de procedure en het proces. Een procedure kan maar starten nadat het protocol ondertekend is door de Vlaams Bouwmeester en de publieke opdrachtgever.)
- 4 Afwijkingen worden bij de bekendmaking vermeld zodat ontwerpers van bij het begin op de hoogte zijn van de toepasselijke regels.

3.2.2 Bij de beslissingsmomenten wordt de positie van de Vlaams Bouwmeester en de opdrachtgever verduidelijkt.

De Open Oproep procedure heeft 3 beslissingsmomenten: de selectie, de jury en de gunning.

De selectie.

Bij de fase selectie kiest de opdrachtgever 3 tot 7 ontwerpers die in een volgende fase van de procedure een beperkte studieopdracht uitvoeren. De Vlaams Bouwmeester bereidt deze selectie van ontwerpers voor door uit de lijst van geldige kandidaten een shortlist op te stellen. In de praktijk telt deze shortlist steeds het dubbele van het aantal ontwerpers dat de opdrachtgever finaal wenst te selecteren. In het nieuwe reglement heeft de opdrachtgever ook de mogelijkheid om ontwerpers uit de lijst van geldige kandidaten toe te voegen aan deze shortlist. De opdrachtgever selecteert vervolgens uit de vervolledigde lijst. De Vlaams Bouwmeester adviseert de opdrachtgever bij deze selectie.

Concrete aanpassing aan het Reglement van de Open Oproep, punt 6. Selectie van de ontwerpers.

In overleg met de publieke opdrachtgever bepaalt de Vlaams Bouwmeester het aantal te selecteren kandidaten, minimum 3 en maximum 7. De grootte en complexiteit van de opdracht zijn hierin belangrijke parameters. De selectie gebeurt op basis van de selectiecriteria en de portfolio's van de kandidaten. De Vlaams Bouwmeester bereidt de selectie voor door het opstellen van een ontwerp-shortlist die kan aangevuld worden door de publieke opdrachtgever uit de lijst met ontvankelijke kandidaten. De publieke opdrachtgever

---

¹ Wijzigingen aan het reglement zijn onderlijnd weergegeven.

selecteert vervolgens het vooraf bepaalde aantal (tussen 3 en 7) geselecteerden. De Vlaams Bouwmeester adviseert de publieke opdrachtgever bij de finale selectie.

Het selectieverslag, opgesteld door de publieke opdrachtgever, motiveert de keuze van de ontwerpers op basis van een onderlinge vergelijking van de kandidaten. Van dit selectieverslag wordt op transparante wijze kennis gegeven aan alle kandidaten (met inbegrip van vermelding van de beroepsmogelijkheden).

De jury.

De jury beoordeelt de anonieme offertes van de geselecteerde ontwerpers en duidt de laureaten aan met wie de opdrachtgever kan onderhandelen. Het reglement werd hier niet aangepast aangezien de rollen van beide partijen hier duidelijk zijn. De Vlaams Bouwmeester is de voorzitter van de jury en de gemandateerden van de opdrachtgever hebben steeds een meerderheidsaandeel in de jury.

De gunning.

In de laatste fase van de Open Oproep adviseert de Vlaams Bouwmeester de publieke opdrachtgever over elk ontwerpvoorstel. Vervolgens beslist de publieke opdrachtgever aan de hand van de gunningscriteria aan welke laureaat hij de opdracht wil toewijzen.

In de praktijk start het gunningsoverleg meteen na de presentaties van de ontwerpvoorstellen door de ontwerpers aan de opdrachtgever en de voormalige juryleden. De Vlaams Bouwmeester leidt de besprekingen die moeten leiden naar het aanduiden van de voorkeursbieder met wie de opdrachtgever in de finale fase de overeenkomst onderhandelt.

Het nieuwe reglement verduidelijkt dat er tussen de publieke opdrachtgever en de leden die hem in de onderhandelingsfase bijstaan (onder wie de Vlaams Bouwmeester en de voormalige juryleden) gestreefd wordt naar een consensus. Dit 'streven naar' impliceert dat er over het aanduiden van de opdrachthouder in principe geen consensus hoeft te bestaan tussen de Vlaams Bouwmeester en de publieke opdrachtgever. De publieke opdrachtgever heeft bijgevolg de volledige beslissingsbevoegdheid over de gunning van de opdracht.

Concrete aanpassing aan het Reglement van de Open Oproep, punt 11. Gunning van de ontwerpopdracht. De Vlaams Bouwmeester adviseert de publieke opdrachtgever met betrekking tot de gunning. Bij het aanduiden van de laureaat wordt gestreefd naar consensus tussen de publieke opdrachtgever en de leden die de publieke opdrachtgever in deze fase bijstaan, zoals beschreven in punt 10.

3.2.3 Andere aanpassingen

- De terminologie in het reglement werd geüniformeerd en aangepast in functie van de nieuwe regelgeving overheidsopdrachten.
- Titels werden gewijzigd of geschrapt en de volgorde van tekstdelen werd gewijzigd zodat de tekst de chronologie van de procedurestappen volgt.
- Het item 'Kunst in opdracht' werd geschrapt. Vanaf 1 januari 2016 werd de Kunstcel van het Team Vlaams Bouwmeester overgeheveld naar het departement Cultuur. Deze opdracht behoort dus niet meer tot het takenpakket van het Team Vlaams Bouwmeester.
- Er werden verduidelijkingen toegevoegd bij o.a. volgende items: het publicatiebericht, de gezamenlijke kandidaatstelling, het selectie criterium 'Vakbekwaamheid', de briefings, de vergoeding van de inschrijvers, de aanstelling van de extern deskundige, de opdracht van de jury en de deelname aan de onderhandelingsprocedure.
- De ordinale schalen voor de evaluatie van de beoordelings- en gunningscriteria werden aangepast van een vierdelige (0, 5, 8, 10 punten) naar een elfdelige schaal (0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 punten). Op deze manier kunnen de verdiensten nauwkeuriger beoordeeld worden en kunnen voorstellen ook beter van elkaar worden onderscheiden.

2. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE BEGROTING VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

De aanpassingen aan het reglement hebben geen budgettaire weerslag op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap.

Het gunstig advies van de Inspectie van Financiën werd verleend op 14 april 2016 en op 12 juli 2016.

Gelet op de aanvraag van akkoord die op 19 september 2016 bij de Vlaamse minister, bevoegd voor de begroting, werd ingediend;

Overwegende dat de Vlaamse minister, bevoegd voor de begroting, geen beslissing heeft genomen binnen de gestelde termijn;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 19 januari 2001 houdende regeling van de begrotingscontrole en -opmaak, artikel 6, §7;

3. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE LOKALE BESTUREN

- 1 Personeel: het voorstel heeft geen weerslag op het gebied van personeelsinzet
- 2 Werkingsuitgaven: het voorstel heeft geen weerslag op de lopende uitgaven
- 3 Investerings en schuld: het voorstel heeft geen investeringen als gevolg
- 4 Ontvangsten: het voorstel resulteert niet in bijkomende ontvangsten
- 5 Conclusie: het voorstel heeft geen weerslag op de werking van de lokale besturen

4. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP HET PERSONEELSBESTAND EN DE PERSONEELSBUDGETTEN

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op het personeelsbestand en op het personeelsbudget, zodat het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor het algemeen beleid inzake personeel en organisatieontwikkeling, niet vereist is.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering hecht haar goedkeuring aan het aangepaste reglement van de procedure van de Open Oproep zoals opgenomen in bijlage aan deze nota.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Geert BOURGEOIS

Bijlagen:

- het aangepaste reglement van de Open Oproep, versie 4 (bijlage 1)
- de adviezen van de Inspectie van Financiën (bijlage 2 en 3)